

*Etnopedagogické
a muzikoterapeutické paradigmy
v hudobnej pedagogike*

Medzinárodné sympóziu
k Európskemu roku kreativity a inovácií,
konané v dňoch 27.-30. apríla 2009,
pod záštitou rektora KU v Ružomberku
prof. Tadeusza Zasepu, PhD.

---

zborník abstraktov

Zborník abstraktov je súčasťou plánovaného elektronického zborníka *Etnopedagogické a muzikoterapeutické paradigmy v hudobnej pedagogike* z medzinárodného sympózia k Európskemu roku kreativity a inovácií, konaného v dňoch 27.-30. 4. 2009 na Katolíckej univerzite v Ružomberku, pod záštitou jej rektora prof. Tadeusza ZASĘPU, PhD.

Sympóziium je súčasťou riešenia projektu 3/5251/07 *Inovatívne hudobno-edukačné modely akcentujúce etnopedagogické a muzikoterapeutické prístupy v ďalšom vzdelávaní učiteľov hudby* podporeného KEGA MŠ SR.

Vedeckí garanti:

prof. PhDr. Ladislav BURLAS, DrSc.,

prof. PaedDr. Luděk ZENKL, CSc.,

prof. PaedDr. Bernard GARAJ, CSc.

Zodpovední recenzenti zborníka abstraktov:

Doc. Mgr. art. Irena MEDŇANSKÁ, PhD.

Doc. PhDr. Peter KRBAŤA, CSc.

Zodpovední recenzenti zborníka príspevkov:

prof. PhDr. Ladislav BURLAS, DrSc.,

Doc. PaedDr. Hana VÁŇOVÁ, CSc.

© Autori

Za jazykovú správnosť jednotlivých príspevkov zodpovedajú ich autori.

Prvé vydanie, 2009

ISBN 978-80-8084-441-7

Obsah

Obsah	3
ADAMSKI Adam	
<i>Rola muzykoterapii w wygaszaniu lęku społecznego u człowieka XXI wieku.</i>	5
BOROWSKA Katarzyna	
<i>Muzykoterapia w rozwoju ekspresji emocjonalnej u dziecka.....</i>	5
BOŠELOVÁ Marta	
<i>Fenómén kroja a súčasná výtvarná tvorba.....</i>	6
BLAŽEKOVÁ Miroslava	
<i>Princípy Orfforho Schulwerku a možnosti jeho adaptácie .....</i>	6
GAJDOŠIKOVÁ ZELENIOVÁ Jaroslava	
<i>Muzikoterapeutické paradigmy hudobnej pedagogiky.....</i>	6
GARAJ Bernard	
<i>Tradičná ľudová hudobná kultúra ako zdroj inšpirácií pre výchovu hudbou a k hudbe .....</i>	7
GUBRICOVÁ Janette	
<i>Zaujímavá činnosť v ŠKD ako priestor pre aplikáciu ľudových a regionálnych prvkov hudobného umenia .....</i>	7
JÁGEROVÁ Margita	
<i>Možnosti aplikácie folklórnych prejavov vo výchovnovzdelávacom procese .....</i>	8
JURIŠOVÁ Zlatica	
<i>Muzikoterapeutické prvky v práci pedagóga pri vyučovaní hudby na základnej umeleckej škole a pri vyučovaní anglického jazyka v centre voľného času.....</i>	8
KATARYŇCZUK-MANIA Lidia	
<i>Miejsce muzykoterapii w edukacji .....</i>	9
KOŠALOVÁ Klaudia	
<i>Zastúpenie muzykoterapie v rôznych študijných programoch a inštitúciách na Slovensku - osobný náhľad do muzikoterapeutickej praxe.....</i>	9
KOTMANOVÁ Andrea	
<i>Hudobné činnosti ako prostriedok prehlbovania morálnej citlivosti detí a mládeže.....</i>	9
KOVÁČOVÁ Barbora	
<i>Hudba – v umeleckom priestore bábkovej hry a v terapeutickom priestore hry s bábkou.....</i>	10
KRÁLOVÁ Eva	
<i>Intencionálna hudobná príprava a rozvoj osobnosti žiaka v tranzitívnom období .....</i>	10

KRBAŤA Peter	
<i>Archetypálna hudobná kultúra versus virtuálna realita .....</i>	11
KRUŠINSKÁ Martina	
<i>Etnopedagogické paradigmy v hudobnej pedagogike.....</i>	11
KUČEROVÁ Judita	
<i>Balady v písňových záznamech Martina Zemana.....</i>	12
KUDRIOVÁ Viera	
<i>Pruky regionálnej výchovy v edukácii predprimárnej a primárnej školskej reformy .....</i>	12
KUSÁK Jiří	
<i>Evropský hudební a taneční folklor jako axiologická konstatnta humanisticko-tvořivého paradigmatu hudební pedagogiky a procesu hudebního vzdělávání....</i>	13
LIŠKOVÁ Štěpánka	
<i>Multikulturální princip v hudební výchově i terapii.....</i>	13
MEDŇANSKÁ Irena	
<i>Nové možnosti ďalšieho vzdelávania učiteľov hudby v kontexte s návrhom o pedagogických zamestnancoch.....</i>	14
PEJŘIMOVSKÁ Jitka	
<i>Lidová píseň v životě člověka – její fyziologické, psychické, socialní a spiritualní dimenze. ....</i>	14
ŚWISTAK Elzbieta	
<i>Pojęcie sztuki w ujęciu Carla Gustava Junga i jej wpływ na rozwój społeczno-emojonalny dziecka.....</i>	15
ŠEVČÍKOVÁ Veronika	
<i>Romové a jejich hudba ve filmu (trojí pojetí romství a tři cesty funkčního užití romské hudby ve filmu).....</i>	16
TUPIEKA-BUSZMAK Alicja	
<i>Interakcyjne zachowania w muzykowaniu zespołonym a alternatywne formy ekspresji wokalne.....</i>	16
ZENKL Luděk	
<i>Vybrané otázky muzikoterapie z hlediska pedagogiky a psychologie.....</i>	17
ŽILÍK Robert – ŽILÍKOVÁ-MANDÁKOVÁ Mária	
<i>Využitie miestneho folklóru a tradičných hudobných nástrojov v Centre voľného času Slniečko vo Veľkom Záluží.....</i>	17

Dr Adam ADAMSKI

Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydział Etnologii i Nauk o Edukacji, Katedra Pedagogiki, Psychologii i Antropologii

---

Rola muzykoterapii w wygaszaniu lęku społecznego u człowieka XXI wieku

Pojęcie lęku pojawiło się w psychologii wraz z psychoanalizą. Lęk towarzyszy każdemu człowiekowi bez względu na to czy jest on chory czy też zdrowy. Każdy z nas przeżywa tak zwany lęk biologiczny związany z naszym ciałem, czyli z życiem i śmiercią, która nie ominie żadnego człowieka. W dzisiejszych czasach ludzie boją się wielu chorób, które zagrażają naszemu życiu - rak jest zmorą naszego wieku. Lęki współczesnego człowieka odnoszą się także do takich obszarów jak: funkcjonowania w społeczeństwie, relacji z drugim człowiekiem i lęk przed bezrobociem. Człowiek boi się utraty pracy, gdyż obawia się, że nie znajdzie innej i nie będzie mógł utrzymać rodziny. Bezrobocie blokuje realizację podstawowych potrzeb, często wiąże się to z występowaniem zaburzeń nerwicowych, depresji, nadużywania alkoholu i konfliktów w rodzinie.

Katarzyna BOROWSKA

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Muzykoterapia w rozwoju ekspresji emocjonalnej u dziecka

Ekspresja muzyczna poprzez gest, ruch, śpiew jest znacznie bliższa dziecku niż dorosłemu człowiekowi, gdyż stanowi naturalny czynnik jego aktywności życiowej. Zajęcia muzyczne zwiększają wyobraźnię, powodują poprawę koordynacji ruchowej i działają niezwykle pobudzająco na cały organizm dziecka.

Muzykoterapia wpływa na rozwój zainteresowań muzycznych, wzbogaca świat uczuć i przeżyć, uwarściwia dziecko na otaczający świat, rozwija sferę emocjonalną i intelektualną dziecka. Ważną rolę odgrywa ona również w rozwoju psychoruchowym dziecka. Dzięki niej zwiększa się sprawność aparatu mięśniowo-ruchowego oraz precyzyjność i płynność ruchów dziecka. Kontakt z muzyką jest, bowiem potrzebą serca, pozwala, odwołać się do uczuć i emocji. Jest nośnikiem wartości ogólnie humanistycznych i kulturowych. Poprzez muzykę dziecko kształci swoje zdolności i zainteresowania, a także uczy się prostych operacji myślowych, jak: porównywanie, analiza, synteza, abstrahowanie, co w rezultacie daje trwały efekt poznawczy i rozwojowy u dziecka.

PaedDr. Marta BOŠELOVÁ, akad. mal.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta, Katedra výtvarného umenia

---

Fenomén kroja a súčasná výtvarná tvorba

Kľúčové slová: ľudová kultúra, umenie, kroj, primárne technológie, fragmenty, edukácia, kreativita, tvorivosť;

Umenie je nadstavba, ku ktorej treba kultúru ako základ. Objavovanie „strateného v čase“ je jednou z foriem, ako sprítomniť minulosť. Ľudový odev sa vyznačuje rovnováhou medzi prírodnými materiálmi, primárnymi technológiami, účelom a dekoratívnymi prvkami, vychádzajúcimi z materiálu a techniky. Uchovávať a ochraňovať tradičné ľudové umenie či tradície je poslaním. Nezáleží na tom, ktorá vedecká a pedagogická oblasť sa tejto činnosti venuje. Len skladanie fragmentov môže vytvoriť celok, ktorý dáva v budúcnosti možnosť pokračovať a rozvíjať ideu na báze pedagogickej, umeleckej i ľudskej.

PhDr. Miroslava BLAŽEKOVÁ

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Pedagogická fakulta, Katedra hudby

---

Princípy Orffovho Schulwerku a možnosti jeho adaptácie

Kľúčové slová: elementárna hudba, Orffov Schulwerk, tvorivosť, adaptácia;

Príspevok prináša definíciu pojmu elementárna hudba. Charakterizuje princípy Orffovho Schulwerku: 1. multikanálové vnímanie a poznávanie, 2. hra na elementárnych hudobných nástrojoch, 3. jednota pohybu, reči a hudby, 4. skupinová práca, 5. improvizácia, 6. umelecká dimenzia pedagogického procesu. Podáva prehľad rôznych adaptácií Orffovho Schulwerku v zahraničí i doma a zaoberá sa možnosťami jeho ďalšej adaptácie na Slovensku.

Mgr. art. Jaroslava GAJDOŠÍKOVÁ ZELEIOVÁ, PhD.

Trnavská univerzita v Trnave, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogických štúdií

Muzikoterapeutické paradigmy hudobnej pedagogiky

Kľúčové slová: tvar, dynamika, vnem, výraz, význam, zážitok;

Príspevok sa zaoberá pojmom a predmetom pedagogického konceptu muzikoterapie z hľadiska súčasných poznatkov psychológie a hudobnej pedagogiky, predstavuje vlastný koncept využívajúci muzikoterapeutické paradigmy prítomné v hudobnej pedagogike, informuje o možnom aplikovaní obsahu muzikoterapie v praxi hudobného vzdelávania na Slovensku.

Hudobný i psychický proces zachytávajú analogickú štrukturálnu problematiku intrapsychického a interpersonálneho diania. Cieľom príspevku je poukázať na alternatívy v kontexte kumulárnych a psychosociálnych zmien.

Prof. PaedDr. Bernard GARAJ, CSc.

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Filozofická fakulta, Katedra etnológie a etnomuzikológie

---

Tradičná ľudová hudobná kultúra ako zdroj inšpirácií pre výchovu hudbou a k hudbe

Kľúčové slová: ľudové hudobné nástroje a nástrojová hudba, ľudová pieseň, hudobný a tanečný folklór;

V ľudovej hudbe sú imanentne prítomné fenomény, ktoré nahrádzali dnešné moderné inštitucionálne formy hudobnej výchovy a vzdelávania. Z tohto aspektu je úloha hudobného (a tanečného) folklóru aj s ich typickými artefaktami a prejavmi nezastupiteľná. Cieľom príspevku je poukázať na potenciál niektorých z nich ako na významný a stále aktuálny zdroj inšpirácií pre výchovu hudbou a k hudbe.

PaedDr. Janette GUBRICOVÁ, PhD.

Trnavská univerzita v Trnave, Pedagogická fakulta, Katedra predškolskej a elementárnej pedagogiky

---

Záujmová činnosť v ŠKD ako priestor pre aplikáciu ľudových a regionálnych prvkov hudobného umenia

Kľúčové slová: ľudová pieseň, hra, tanec, región, záujmová činnosť, školský klub detí;

Príspevok sa zaoberá problematikou hudobných záujmových činností realizovaných v prostredí školského klubu detí ako jednej z možností organizovaného voľného času detí mladšieho školského veku. Sleduje ciele a funkcie hudobných záujmových činností. Poukazuje na možnosti aplikácie ľudových a regionálnych prvkov hudobného umenia v uvedenom prostredí.

PhDr. Margita JÁGEROVÁ, PhD.

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Filozofická fakulta, Katedra etnológie a etnomuzikológie

---

Možnosti aplikácie folklórnych prejavov vo výchovnovzdelávacom procese

Kľúčové slová: folklór, funkcie folklóru, výchovnovzdelávací proces;

Folklórne prejavy sú neoddeliteľnou súčasťou jednotlivých národných kultúr a patrí im významné miesto aj v súčasnej spoločnosti. Príspevok pojednáva o problematike folklóru, jeho definíciách, funkciách a možnostiach aplikácie vo výchovnovzdelávacích podmienkach súčasného školstva, či v mimoškolských aktivitách. Autorka sa snaží prezentovať spôsoby nazerania na túto problematiku tradičnej a súčasnej kultúry, pričom poukazuje aj na nesprávne chápanie tohto termínu, jeho náplne a s tým súvisiace nesprávne využívanie.

Mgr. Zlatica JURISOVÁ

Základná umelecká škola Štrba

Muzikoterapeutické prvky v práci pedagóga pri vyučovaní hudby na základnej umeleckej škole a pri vyučovaní anglického jazyka v centre voľného času

Kľúčové slová: predškoláci, školská mládež, hudba, improvizácia, dramatizácia, muzikoterapia;

Cieľom príspevku je sledovanie edukačného a hudobno-terapeutického cieľa v ponúkaných hrách, a to na podklade nástrojovej improvizácie, ako i hudobno-dramatického stvárnenia hry. Ako podklad nám slúžili básnické zbierky Milana Rúfusa a Jonáša Záborského, hudobný notový materiál z Klavírnej školy pre začiatočníkov, ľudové piesne, piesne z Taizé a ostatné v hrách uvedené umelé skladby. Hry sme realizovali prostredníctvom hudobno- a literárno-dramatických hier a rozprávok. Hry boli tematicky prispôbované jednotlivým vekovým kategóriám, v každej vekovej kategórii autorka postupovala individuálnym spôsobom, úmerne rozumovej a citovej osobnosti detí.

Dr Lidia KATARYŃCZUK-MANIA

Uniwersytet Zielonogórski, Wydział Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu, Zakład Edukacji Wczesnoszkolnej i Historii Wychowania

---

Miejsce muzykoterapii w edukacji

Kľúčové slová: muzykoterapia, edukacja, uwarunkowania, relaks, niwelowanie stresu, nauczyciel-terapeuta;

Artykul dotyczy problematyki wyznaczenia miejsca i podkreślenia znaczącej roli muzykoterapii w procesie edukacji. Dzisiejsza edukacja potrzebuje zmian chooby w zakresie zabezpieczenia, profilaktyki muzykoterapeutycznej. Przeladowany program, tempo każdego dnia, różne skomplikowane sytuacje, zdarzenia powodują złe samopoczucie, agresywne zachowania itp. Uważam, że więcej uwagi i zainteresowania powinny poświęcić władze oświatowe na ten istotny problem. Należy też przygotować samych nauczycieli w zakresie metod, form i sposobów pracy a także fachowej literatury muzykoterapeutycznej.

PaedDr. Klaudia KOŠALOVÁ, PhD.

Prešovská univerzita v Prešove, Pedagogická fakulta, Katedra hudobnej a výtvarnej výchovy

---

Zastúpenie muzikoterapie v rôznych študijných programoch a inštitúciách na Slovensku - osobný náhľad do muzikoterapeutickej praxe.

Kľúčové slová: študijné programy, muzikoterapia, muzikoterapeutické techniky;

V príspevku stručne mapujeme zastúpenie muzikoterapie v rôznych študijných programoch a inštitúciách na Slovensku. Zároveň chceme poukázať na možnosti využitia muzikoterapeutických techník v osobnej hudobno-pedagogickej praxi.

Mgr. Andrea KOTMANOVÁ

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Fakulta humanitných vied, Katedra hudby

---

Hudobné činnosti ako prostriedok prehlbovania morálnej citlivosti detí a mládeže

Kľúčové slová: výchovný proces, empatia, prosociálnosť, morálna zrelosť, hudobné činnosti, improvizácia, verbálna reflexia, emocionálna rovina osobnosti, projekty výchovy charakteru, etické hodnoty;

Hudba má potenciál byť významným činiteľom pri celkovom osobnostnom vývoji dieťaťa, čo dokazuje i odveká participácia hudby na celkovom výchovnom procese (staroveké Grécko). Výskumy potvrdzujú, že aktívna hudobná činnosť detí má významný účinok na oblasť behaviorálnu a sociálnu a môže pozitívnym spôsobom ovplyvňovať ich správanie. Jej vplyvom sa zlepšujú určité osobnostné charakteristiky ako disciplína, koncentrácia, zodpovednosť i vlastné sebahodnotenie. V sociálnej oblasti sa zas prehľbuje schopnosť empatie, komunikácie, kooperácie i nachádzanie svojho miesta v skupine. Hudobné činnosti poskytujú priestor pre komunikačné interakcie na inej ako kognitívnej úrovni a napomáhajú procesu interiorizácie estetických a etických hodnôt. Na kľúčových etických hodnotách stoja i alternatívne programy výchovy charakteru či výchovy k hodnotám, ktoré môžu hudobné činnosti účinne podporiť.

PaedDr. Barbora KOVÁČOVÁ, PhD.

Trnavská univerzita v Trnave, Pedagogická fakulta, Katedra predškolskej a elementárnej pedagogiky

---

Hudba – v umeleckom priestore bábkovej hry a v terapeutickom priestore hry s bábkou

Kľúčové slová: priestor – umelecký a terapeutický, hudobná zložka;

Nevyhnutnosť hudobnej zložky konkrétne v bábkovom umení je snahou o vstup do (novo)vytvorenej problematiky dotýkajúcej sa činnosti s bábkou. Vysvetľovaním špecifických podmienok potrebných pre činnosť s bábkou si čitateľ osvojí základné požiadavky na hudbu, ktorá je v »bábkohraní« jej súčasťou, zároveň sa oboznámi s konkrétnymi hudobnými námetmi v činnostiach s bábkovou.

PaedDr. Eva KRÁLOVÁ

PF UMB, KHV Banská Bystrica

Intencionálna hudobná príprava a rozvoj osobnosti žiaka v tranzitívnom období

Kľúčové slová: tranzitívne obdobie, adaptácia, intencionálna hudobná príprava, emocionálne prežívanie, hodnoty, aktívna umelecká činnosť;

Príspevok prináša poznatky o tranzitívnom období, pričom sa zameriava na školské tranzitívne obdobie po ukončení 1. stupni ZŠ a prechode žiaka

na druhý stupeň ZŠ. V štúdiu stručne vymedzujeme pojem „tranzitívne obdobie“ a zdôrazňujeme úlohu učiteľa, vychovávateľa a rodiča pri adaptácii 10 - 11 ročného dieťaťa na nové sociálne prostredie. Zamýšľame sa aj nad ich úlohou pri prekonávaní vnútorných podmienok (činiteľov), na ktoré dieťa v tomto období citlivo reaguje. Osobitná kapitola v príspevku je venovaná problému v tranzitívnom období, ktoré sú spojené s rolou žiaka. Zamýšľame sa aký vplyv má táto rola na myslenie, prežívanie, sebahodnotenie a sebaakceptáciu žiaka. V štúdiu venujeme pozornosť podpore a rozvoju emocionálneho prežívania žiaka, optimálnemu formovaniu jeho osobnosti a efektívnemu rozvoju hudobnosti, aby si prostredníctvom aktívnej hudobnej činnosti spojenej s intencionálnou hudobnou prípravou v niektorom z hudobných odborov v ZUŠ, vytvoril svoj progresívny spôsob bytia pre život. V príspevku vyzdvihujeme niektoré hodnoty, ktoré sú nevyhnutné v procese učenia sa, a pripisujú sa hudobnému vzdelávaniu a verejným vystúpeniam žiakov.

Doc. PhDr. Peter KRBAŤA, CSC.

Žilinská univerzita v Žiline, Fakulta prírodných vied, Katedra pedagogických štúdií

Archetypálna hudobná kultúra versus virtuálna realita

Kľúčové slová: archetyp, fantastika, rituál, virtualita, médiá, manipulácia;

Elektronické médiá ako aj informačné a komunikačné technológie zosilňujú prvky pasivity človeka, konzumného spôsobu života a pod.

Vytrácajú sa tým zo života tradičné zvyky, obyčaje a rituály, vytvorené našimi predkami. Na základe poznatkov z viacerých mediatických výskumov (delfská metóda) sa v ňom pokúšame identifikovať súčasné problémy, ktoré súvisia s kvalitou života, kultiváciou duchovného i telesného rozvoja osobnosti človeka.

PaedDr. Martina KRUŠINSKÁ, PhD.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta, Katedra hudby

---

Etnopedagogické paradigmy v hudobnej pedagogike

Kľúčové slová: etnopedagogika, hudobná výchova a vzdelávanie, Regionálna výchova a ľudová kultúra, kurzy etnopedagogiky pre učiteľov hudby, world music;

Príspevok sa zaoberá pojmom a predmetom etnopedagogiky z hľadiska súčasných trendov vzdelávania a kultúry, predstavuje vlastný koncept využívajúci etnopedagogické paradigmy v hudobnej pedagogike, informuje o aplikovaní obsahu etnopedagogiky v praxi hudobného vzdelávania na Slovensku.

PhDr. Judita KUČEROVÁ, Ph.D.

Masarykova univerzita v Brne, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy

---

Balady v písňových záznamech Martina Zemana

Kľúčové slová: zbírky moravských ľudových piesní, František Bartoš, Martin Zeman z Velké nad Veličkou, slovácké balady, tematické okruhy, hudební struktúra, pedagogická aplikácie;

Martin Zeman z Velké nad Veličkou – významný prispievateľ zbierok moravských ľudových piesní Františka Bartoše. Struktúra Zemanovy zbierky. Záznamy slováckých balad, tematické okruhy, poznámky k hudební struktúre. Možnosti výchovné aplikácie ve školním prostředí.

PhDr. Viera KUDRIOVÁ

Trnavská univerzita v Trnave, Pedagogická fakulta, Katedra predškolskej a elementárnej pedagogiky

---

Prvky regionálnej výchovy v edukácii predprimárnej a primárnej školskej reformy

Kľúčové slová: ľudové prvky, ľudové tradície, regionálna výchova, regionálne umenie, predprimárne vzdelávania a primárne vzdelávanie;

Príspevok spracováva význam ľudových prvkov v regionálnej výchove. Regionálnu výchovu nemožno zužovať iba na oživovanie a zachovanie tradícií ale je potrebné ju vnímať v širších súvislostiach. Jednotlivé poznatky možno aplikovať ako súčasť predprimárneho a primárneho vzdelávania v podmienkach školského vzdelávania.

PhDr. Jiří KUSÁK, Ph.D.

Ostravská univerzita v Ostrave, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy

---

Evropský hudební a taneční folklor jako axiologická konstanta humanisticko-tvořivého paradigmatu hudební pedagogiky a procesu hudebního vzdělávání

Klíčové slová: evropský folklor, hudební a taneční folklor, etnická hudba, hudební pedagogika, humanisticko-tvořivé paradigma hudební pedagogiky, intersubjektivní a intrasubjektivní komunikát, hodnota, axiologie, hudební výchova, pregraduální příprava;

Příspěvek se zabývá axiologickými aspekty evropského hudebního a tanečního folkloru jako intersubjektivního a intersubjektivního komunikátu a také výchovou k hodnotám folkloru s ohledem na současné trendy hudební pedagogiky a hudebního vzdělávání, především integrativní hudební pedagogiku, polyestetickou výchovu a humanisticko-tvořivé paradigma hudební pedagogiky. V současné době dochází k posunu sémantického chápání folkloru – od folkloru „diachronně kontextuálního“ směrem k folkloru v intenci moderní aktualizované aplikace. Začlenění prvků folkloru do moderně pojaté edukační strategie může v širším kontextu předznamenat budoucí motivační stimul k celoživotní hudební, respektive kulturní kultivaci jedince, k adekvátní hermeneutické analýze atributů lidového umění, pochopení jeho složitosti, struktury, vazeb, komunikačních aspektů.

Mgr. Štěpánka LIŠKOVÁ

Západočeská univerzita v Plzni, Pedagogická fakulta, Katedra hudební kultury

---

Multikulturní princip v hudební výchově i terapii

Klíčové slová: hudba subsaharské Afriky, hudební výchova na gymnáziu, Downův syndrom, multikulturní výchova, RVP, gymnázium Františka Křížáka v Plzni;

Příspěvek otevře několik pohledů na problematiku uplatňování prvků etnické hudby z celého světa v rámci výuky hudební výchovy na gymnáziu i v muzikoterapii dětí s Downovým syndromem. Autorka zdůrazňuje potřebu celostního pohledu na hudební tvorbu člověka. Hledání obecných principů této tvorby se zdůrazněním regionálních specifik vede ke komplexnějšímu využívání hudebního materiálu ve službách výchovy i terapie člověka. Svůj názor dokumentuje názornými příklady z bohaté hudebně pedagogické pra-

xe. Príspevek je doplnen ukázkami (DVD) hudobne výchovné i terapeutické práce s výše jmenovanými cieľovými skupinami.

Doc. Mgr. art. Irena MEDŇANSKÁ, PhD.

Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta humanitných a prírodných vied, Katedra hudby

---

Nové možnosti ďalšieho vzdelávania učiteľov hudby v kontexte s návrhom o pedagogických zamestnancoch

Kľúčové slová: zákon, pedagogický zamestnanec, kontinuálne vzdelávanie, atestácia, karierny rast, kreditový systém;

Navrhovaný zákon o pedagogických zamestnancoch vytvára logický systém pre kontinuálne vzdelávanie učiteľov, vrátane učiteľov umeleckých predmetov na ZŠ, ako aj učiteľov ZUŠ. Jednotlivé programy kontinuálneho vzdelávania musia byť akreditované a ich rozsah a odborná kvalita je vyjadrená kreditami. Cieľom tohto návrhu je neustále zvyšovať profesijné kompetencie učiteľa, ktoré získava v pedagogickej, odbornej rovine a vlastným samoštúdiom. Zákon uvádza akceptáciu tvorivých aktivít, tvorbu učebníc, učebných pomôcok a programov pre hudobnú výchovu ako aj zahraničnú mobilitu učiteľa. V umeleckých predmetoch je priestor pre aplikáciu nových koncepcií, tvorbu kreatívnych hudobno-dramatických modelov, pre rozvíjanie hudobných schopností a zručností s ich reflexiou vo vedných disciplínach hudobnej pedagogiky.

Mgr. et Mgr. Jitka PEJŘIMOVSKÁ

Technická univerzita v Liberci, Fakulta pedagogická, Katedra sociálnych štúdií a špeciálnej pedagogiky

---

Lidová píseň v životě člověka – její fyziologické, psychické, sociální a spiritualní dimenze.

Kľúčové slová: dych, emoce, kognice, vůle;

V textu se sleduje otázka, zda při sebevyjádření se hudbou, hudba symbolicky reprezentuje povahu vnitřního života člověka a zda může hudba člověka ovlivnit. Diskutuje se, zda estetická kvalita hudby nese v sobě imanentní sílu, trend ke zdraví. Tento trend se zohledňuje z pozice fyziologické, psychické, psychosociální a spirituální dimenze.

Elżbieta ŚWISTAK

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Pojęcie sztuki w ujęciu C. G. Junga i jej wpływ na rozwój społeczno-emocjonalny dziecka

Sztuka narodziła się wraz z rozwojem cywilizacji ludzkiej, jej początek miał związek z obrzędami magicznymi wśród ludów pierwotnych. Według Cyce-rona sztuka jest jednym z wielu elementów kultury. Sztuka obecnie jest roz-patrywana z płaszczyzny wielu dziedzin takich jak: muzyka, taniec, rzeźba, plastyka, balet, teatr itp. (Gulkowski J., 2006, s. 40).

Sztuka przekazuje swoje wartości człowiekowi dla zachowania równowagi duchowej i prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa. Sztuka ma na celu wychowywać estetycznie, dzięki czemu wzbogaca życie i rozwój człowieka.

Sztuka otacza dziecko w każdym dniu jego życia. Jest nieodzowna i potrzebna w systemie edukacyjnym. Wartość sztuki traktuje się jako źródło inspiracji procesów wychowawczych, bądź materiał usprawniający proces kształcenia, a nawet przyczynę kreowania wartości psychospołecznych. Sztuka w procesie wychowania, tworzy humanistyczny wymiar, wiążąc piękno idei z pięknem ludzi tworzących dzieła sztuki, pięknem jej doznawania przez odbiorców (Stojak G., 2007, s. 34).

Muzyka jako jedna z form sztuki stanowi nieocenioną wartość dla dzieci, którym dostarcza wielu doznań. Odczuwanie radości, przeżywanie tworzenia, pogłębianie życia uczuciowego, uwrażliwianie na piękno, wyzwalanie ekspresji- wszystko to rozszerza zakres doświadczeń dziecka. Każda twórczość wzmacnia poczucie jego wartości i dynamizuje rozwój. Muzyka jako sztuka jest odpowiedzią na jeszcze inną kategorię ludzkich potrzeb, łączących się z wymiarem prawdy, dobra i piękna.. Piękno muzyki, piękno romantyczne i klasyczne, zmysłowo-uczuciowe i umysłowe, intensywne i ekstensywne, piękno blasku i piękno proporcji- harmonizując w medium czasu naszą egzystencję, porusza tym samym struny dobra, prawdy, miłości i świętości” (cyt. B. Pocię 1989, s. 205).

Doc. PhDr. Veronika ŠEVČÍKOVÁ, Ph.D.

Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy

---

Romové a jejich hudba ve filmu (trojí pojetí romství a tři cesty funkčního užití romské hudby ve filmu)

Klíčové slova: český a světový film a romství, projekty – Cikáni jdou do nebe, Time of the Gypsies, Gadjo dilo, romská hudba jako univerzální prvek sebeidentifikace s romstvím a jako dominantní kulturní konfigurace;

Príspevek se zabývá vztahem české a světové kinematografie k romství. V kontextu světového filmu pak analyzuje tři filmy, tedy tři odlišné přístupy k romství jako etnosociální kategorii, a především tři kontrastní linie funkčního užití romské hudby ve filmu. Definiuje romskou hudbu jako univerzální prvek sebeidentifikace s romstvím a jako jeho dominantní kulturní konfiguraci. Film zde je chápán jako atraktivní prostředek uchování a aktualizace romské kultury, hudba pak jako návrat ke kulturním kořenům, jako způsob sebepoznání a sebezpřijetí.

Dr Alicja TUPIEKA-BUSZMAK

Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, Instytut Muzyki – Wydział Sztuki

---

Interakcyjne zachowania w muzykowaniu zespołowym a alternatywne formy ekspresji wokalne

Klíčové slova: Rozwój, edukacja, ekspresja artystyczna, sztuka, dialog, wspólnota, komunikacja;

Przedmiotem autorskich badań jest problematyka szeroko rozumianego oddziaływania na treść i formę przekazu artystycznego, rozpatywanego głównie w kontekście sztuki wokalne. Alternatywne formy ekspresji wokalne uprawiane w sposób zespołowy wykraczają poza klasyczny model kształcenia, ale dzięki przelamywaniu schematów w edukacji mogą istotnie wpływać na świadomość i jakość prezentacji artystycznych. Opierając się zaś na naturalnych potrzebach społecznych i dynamice pracy w grupie – są w stanie pogłębiać emocje, rozwijać kulturę dialogu i komunikacji oraz podwyższać kompetencje interpersonalne. Badaniem naukowym objęta jest mała liczebnie grupa muzykujących osób, stanowiąca jednocześnie rocznik studiów pierwszego stopnia kierunku Edukacja artystyczna w Aspekcie Sztuki Muzycznej Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

Prof. PaedDr. Luděk ZENKL, CSc.

Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy

---

Vybrané otázky muzikoterapie z hlediska pedagogiky a psychologie

Klíčové slová: muzikoterapie, pedagogika, psychologie, status muzikoterapeuta, vysokoškolské vzdělávání, péče o žáky hudebně zaostávající, základní umělecké školy;

Muzikoterapie má ve Slovenské a České republice významné tradice a úspěchy. Zájem současné vědecké pedagogiky a psychologie o muzikoterapii však není dostatečný. Je třeba ustanovit činnost terapeuta jako samostatnou odbornost a zřídit pro ni řádné vysokoškolské studium. Do okruhu úkolů muzikoterapie patří též péče o žáky hudebně zaostávající. Muzikoterapii by se měly věnovat také základní umělecké školy.

PaedDR. Robert ŽILÍK – Mgr. Mária ŽILÍKOVÁ-MANDÁKOVÁ, PhD.

Cirkevná škola úžitkového výtvarnictva sv. Lukáša Topoľčany – Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Filozofická fakulta, Katedra kulturológie

---

Využitie miestneho folklóru a tradičných hudobných nástrojov v Centre voľného času Slniečko vo Veľkom Záluží

Klíčové slová: hudobné nástroje, reč, hudba, pohyb, kalendárny rok;

Témou príspevku je problematika nadväzovania na bohatú klenotnicu ľudovej slovesnej a hudobnej kultúry obce Veľké Zálužie pri Nitre (piesne, riekanky, rozprávky, obyčaje, poverové rozprávania, gajdovanie) v detskom folklórnom súbore Drienčeka pri CVČ Slniečko vo Veľkom Záluží. Deti sa zoznamujú so slovesnou, hudobnou a pohybovou kultúrou svojej obce (regiónu) v súlade s obdobiami kalendárneho a cirkevného roka. Ďalším zámerom je rozvíjať (okrem vokálnych a pohybových) aj inštrumentálne zručnosti detí – hrou na ľudové hudobné nástroje. Našou úlohou je vybrať a v praxi uplatniť niektoré hudobné nástroje. Ide o gajdy, pastierske píšťalky, gitaru, korytkové husle a basičku, ozembuch a bubon.

Etnopedagogické a muzikoterapeutické paradigmy v hudobnej pedagogike
Zborník príspevkov z vedeckého sympózia s medzinárodnou účasťou

Organizačný výbor:

Mgr. art. Jaroslava GAJDOŠÍKOVÁ ZELEIOVÁ, PhD.

PaedDr. Martina KRUŠINSKÁ, PhD.

Mgr. Monika MIHAĽOVÁ

Mgr. Anton KULAN

Autori: Kolektív

Editorka: Mgr. art. Jaroslava GAJDOŠÍKOVÁ ZELEIOVÁ, PhD.

Vydavateľ: PdF TU v Trnave, PdF KU v Ružomberku

Formát: A5

Vydanie: prvé

Rok vydania: 2009

Počet strán: 18

Sadzba: Ing. Peter GAJDOŠÍK

Obálka: Ing. Peter GAJDOŠÍK

ISBN 978-80-8084-441-7